

PERIÓDICH VERMELL

:: SALUT PÚBLICA :: INTERESSOS POPULARS :: ARTS Y LLETRAS ::

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ : Ronda de la Universitat, 96. BARCELONA

UN FILL DE APELES

(La escena passa en la Exposició Parés)

¡Feu lloch! ¡Plassa! ¡plassa! ¡Pas al artista!
Deixéulo entrar corredor avall, deixéu que 'l toqui de ple la llum zenital de la sala dels quadros, y observéulo.

Un tuf meytat pipa y meytat oli de nous es la seva vanguardia; tapeuse 'l nas y obriu los ulls.

Estatura qualsevol; cara vulgar, sens mes expressió que la produhida per un eccés d'enveja cap á tot lo que val alguna cosa, front poch estés, ulls blaus y petits colocats per sobre de un nas abocetat, y entre aquest y una boca animada constantment per un somris de mofeta hi campeja un cróquis de vigoti, parodia raquítica del que animava un dia la hermosa testa del malograt Fortuny.

¡Estors inútil! ¡Ridícula pretensió la de volguer ser artista imitant á Rubens per la forma del sombrero, á Murillo per la manera de pentinar-se, escupir com li han dit que ho feya 'l Ticiano, fer ganyotas y ser lleig com Miquel Angel! Pretensió ridícula, repetim, y tonta, puig que ab semblants preocupacions no logrames que semblarse per lo barret á un puntillero de plassa, pe 'ls cabells á qui no te 'l ral pera fersels tallar; qu'escupi no com l'autor de la Danae, sino com un pinxo, y siga lleig porque hi va neixe.

Anyadeixin, donchs, á tot aixó un regalim de de agua ras ó barnís á cada solapa del jaqué, y una professó de tacas de vermell, groch y blau de Prussia distribuïdas artísticament pe 'ls pantalons, y comprendrán, indubtablement, que 's tracta de un colorista.

Apuntadas ja las proporcions de la figura, busquémlí, com se sol dir, lo moviment.

Al entrar, hem dir, á la sala Parés procurant fer ressonar lo paviment ab los talons gastats de las sabatas, lo primer cuydado es lo d'estu-farse aquell boscám á lo Murillo; se inclina

afectadament la payola á lo Van-Dick, empasta un parell de rajolas ab escupinadas á lo Ticiano, se aixarranca, creuha 'ls brassos sobre 'l pit y passeja un vistasso pe 'ls quadros de la preferencia del mateix modo que 'ls gegants deuen mirarse á las criaturas qu'encara manan.

—¡QU' ES DOLENT!...—aquesta es la primera bordada que surt dels seus llavis; crit estrident que atrau l'atenció dels concurrents á la sala, fent que se acostin un xich més pera escoltar la crítica del pintamonas.

—¿Vol dir?—observa un aficionat que fa cara de pelas, pero de res mes.

—Sí, home, sí,—contesta.—¿No veu que aquí no hi ha composició, ni dibuix, ni colorit; que aquestas figuras no sols no tenen sanch sino que faltan á la época; que 'ls arbres son de forma antiquada, lo cel es poch diáfano y aquesta aigua no corre?...

Aquí fa una petita pausa, recargola las puntas del cróquis de vigoti, y continúa:

—¿Que no sab que 'l pintor may ha de fer lo que veu, sino 'l que 'fa millor efecte? ¿Que no sab que l'art es la bellesa, la idealisació, lo concepte, la unitat, y la... alló, la filosa, vull dir, la filosofia, la simetria, la perspectiva y la manifestació de las... de las... ¿cóm se diu? de las... —Potsé 's refereix á la de las barretinas?

—No, home, no. La manifestació de las arts plásticas, de las arts tónicas, líricas y gra... grafic...

—Ah, ja! no 's cansi: ¿vol dir gástricas líricas?...

—No, gráficas.

—Bé, ja veurá, tot aixó es molt cert; pero tampoch ho es menos que la firma de aquets tres quadros es molt coneguda y acreditada. La prova es que, ja ho veu: aquells dos portan lo rétol de vendido y jo li confesso que 'l tercer me agrada tant, que fins hi pensat preguntar lo preu...

—¡Ca, home, ca!... ¿No coneix que aixó es un solemne nyap? No vulga gastarse 'ls quar-

tos ab un bunyol com aquest. ¡Qualsevol ho faria millor! Y després, l'artista ha de coneixre la Historia y la Geografia com lo palmell de la mà. Miris: jo ara estich pintant un quadro de uns 15 pams per 23, qu' es la batalla que 'l general Narvaez va guanyar á Napoleon I en temps de las Crusadas. Després ne faig un altre que representa á Guillermo Tell quan entra á las Tullerías de Méjich al frente de la caballería de marina. ¡Figúris quina composició! Lo dia está núvol; del fons de la terra ne surt un tuf que fa tornar grochs als soldats negres, y mentrestant se senten á lo lluny los terrorífichs brams de l'artillería rodada de las galeras, quedant l'espay cubert de cadáveres de morts y de sanch de tots colors.

Al arribar aquí, lo subjecte de la cara de pelas se ha quedat embabiecat, ab la boca oberta com si ve,és visions, y sens quedarli dalit mes que per exclamar:

—¡Qué bonich deñ ser!...

—Sí senyor: alló és un quadro de debó; inspirat, ple de vida, de veritat, de llum, y executat ab tal dósis de sentiment, que quan un veu la cara dels mejicans li venen ganas de plorar! Aixó es lo verdader art, la bona escola; aixis se pinta. L'artista ha de possehir la frescura del color d'en Rosales, la colosal composició d'en Meyerbeer, lo sentimentalisme de Goya, lo colorit dels esculptors clásichs y 'l misticisme de Miquel Angel. Si no 's fa aixis, may se arriba á dominar lo difícil art de Terpsicore y per lo tant jamay se arriban á fer mes que quadros com los de aquest burro que n'exposa tres y cap d'ells val una mitja cuerna.

—¡Oh, y qu' es vritat! ¡Ja hauria carregat ab bon mort! Si vosté no parla jo 'l prenía per un gran quadro. De totas maueras li estimo 'l favor y...

—¡Ba, home; si no val la pena! jo ab la primera impressió ja 'n tinch prou. Conque nada, si de mí necessita res mes, me trobará per servirlo Ases, 14 duplicat, en lo sostre-mort; ja veurá un lletrero que diu: Taller de pintor de

tamaño natural. Se retrata de cuerpo presente.

—Ha dit carrer dels Ases ó de las Moscas?

—No; ja veurá, li apuntaré en una fulla de la cartera.

Y acompanyant l'acció a la paraula arrenca un full del llibre de memorias y escriu lo que ha dit a la plana que queda en blanch. Fet lo qual l'entrega ab molta flemma al de la cara de pelas, tot ensajant una postura académica que recorda 'l *Narciso* de 'n Fortuny, y després de haber escupit tota la sala del modo que ho feya 'l Ticiano, fa un saludo a lo Rafael y ab la pipota carregada surt de la sala deixanhi un corro de gent admirada de l'atreuiment de aquell Geni espallifat.

—¡Quin talent!—exclamá per fi un cansaladé retirat entusiasta de las manolas pintadas.

—¡Ja se li concéix ab lo cap!—anyadeix un de Mataró.

—¡Será un mónstruo!—replica un geperut.

—¡Se parlará d'ell!

—¡Fará furor!...

—¡Es un ximple!—crida de sobte 'l de la cara de quartos, fixos los ulls 'en la fulla de cartera que habém citat:— Si senyors, ni es mónstruo ni sabí; no es més que un solemne poca-vergonya: llegeixin aquestas memorias y se 'n convencerán.

Lo full del llibre de memorias del artista deya aixís:

«Exposició de Paris: Los tres quadros que m'han retxassat los hi venut per tretze pessetas al drapayre del carrer Vermell.

«Una dotzena de pinzells petits y un de gros pera pintar los catres de la forneta, total 3 pessetas, y 'n quedan ro.

«Dijous es la cita de la valenciana; ab mitja lliura de banyols la faré meva.

«Pintar tres taulas, la bassetta, una cuyna y 'l sota fogons, tot al oli... 16 rals 3 quartos.

«Se m'ha trencat la sopera de sota 'l llit y es més cómodo un trasto ab nansa.

«Escursar los dits de la Mare de Deu. Passar lo pinzell per la barba del senyor Quim y darli barnis. Retocar los devants de la seva senyora.

«(Nota important: A can Cassola guisan las monjetas ab forsa such; hi tornaré sovint.)

«Per repassar lo retrato de donya Carme; engrandirli un ull y teparli un forat, total tres duros.

«Lo metje m'ha dit que la cosa es grave: que 'ls deixi madurar... y poch caminar. Hi apiré dimars ab la xeringueta y ell m'esplic...»

Aquí acabava la fulla. Suposém que tot lo llibre deu ser per l'istil.

Es copia,

J. LLOPART

PENA Y GOIG

«Si lo cor gens no m'enganya
y tinch manya,

jo faré una poesia;
Mes... me veig tan aturadit,
que sino que ja ho he dit...
la vritat, no la feria.

¡Val més que m'ho prengui ab broma!

Tinch la ploma
ja fa estona per escriure,
y no puch tirá endevant.
¡Ab lo que m'está passant,
com hi ha mon, n'hi ha per riure!

¡Miréu qu'es cosa ben rara!

veig qu'encara
no 'm raja la inspiració,
per ara no puch fer res,
res puch fer que fassi 'l pes.
¡Potsé' ho fa la xafagó!

Veyam, obriré la porta;

calor forta

tal volta no sentiré.

Be, ara, encara que no gayre,

sembla que passa un xich de ayre.

¡Potsé' aixís me inspiraré!

¡Oh! Ara sí tinch confiansa
y esperansa

de ferne alguna cosota;

Per fi crech que 'm lluhiré.

¡Bo! Ara que 'm creya anar be...

¡la dona fa la pilota!

¡Ves ara qui no s'enfada!

¡Pasterada!

No 'n tinch prou ab tal soroll,

que ara encar per mes musica,

la punta del nas me pica

y 'm fitblan los ulls de poll.

¡Aixó ja es un xiquet massa!

Lo temps passa

y no puch fer ni un sol mot.

Ara las moscas me pican,

m'enfadan y crucifican,

qu'estich amohinat del tot.

Encara no tinch prou pena?

Fins la nena

plora, xiscla 'l nen petit,

y lo noy gran gens no calla.

¡Vaya, aquell que te canalla

sempre está ben divertit!

¿No n'hi ha prou de serracina?

¡Bona nina!

¡Válgam sant Roch... y 'l gosset!

Ara aquell malvat vehí

que apren de tocá 'l violí

me acaba de fer l'arquet!

¡N'hi ha per clavarse un tiro!

¡Jo deliro!

¡Quina engunia! ¡quants obstacles!

¡No estich ja prou castigat?

Donchs ara 'l caixal cercat

me fa un mal de mil diables.

Vaja, per la Poesía

tinch mal dia,

puig tots los mals ab afany

(¡ves si desgracia he tingut!)

sobre meu se n'han vingut

per causarme pena y dany.»

Aixís tot desesperat

un poeta s'esclamava;

mes, trovantme al seu costat,

tot lo qu'ell deya enfadat

jo ab afany ho copiava,

y al fi ensenyantli l'escrit

va veure ab gran alegría,

que de tot lo per ell dit,

sens dubte n'habia eixit

be ó mal... una poesia.

Francisco LLENAS

La situació de Andalucía es cada dia mes grave.

La fam devora a la gent precisament en un país en que fins las pedras donan pá.

Aixó que es incomprendible segons la rahó, es un fet molt comú a Espanya, y sobre tot a Andalucía, qual propietat está acaparada per mitja dotzena de aristócratas.

Per tot arreu se veuen collas de treballadors espellifats y morts de fam que cridan: — ¡Pá y Traball!

Las autoritats locals surten del pas de la millor manera que poden; de vegadas fins procuran algun miserable paliatiu, pero 'l problema de la miseria queda sempre en peu en tota sa terrible gravetat.

Lo govern, segons declaració feta en lo Congrés responent a la pregunta de un diputat, prepara una rebaixa de tarifas de transport de personal a altres provincias.

Aquesta solució tot lo mes que pot fer es cambiar de lloch lo mal; pero creyém que aixó será una excusa sota la qual se amagui lo que donan sempre 'ls governs en aquestos casos: ¡las bayonetas!

Ja que entre tots los sistemas polítichs que pretenen fer la felicitat d'Espanya s'ha vist que no n'hi ha cap que siga capás de donar solució justa a 'n aquest problema, hem de dir de una manera franca:

No 'ns estranyém de la situació de Andalucía, y estém segurs que la única solució possible vindrá y se imposará per sí mateixa.

** **

¿Qué tal los ha semblat tot alló de la rebuda del bisbe?

A mi molt be.

M'ha demostrat que en aquestos temps los religiosos no obtindrian may cap ovació si no se fiquessin en camisas de onze varas.

Lo senyor Uiquinaona, pera ferse popular, ha tocat la corda sensible dels catalans, y li ha anat de alló mes bé.

La mestissería va lograr una manifestació de cal ample.

Fins lo *Diluvi* diu que hi van anar libre-pensadors.

Y no falta qui assegura que tampoch va taltarhi la comissió de obrers que va anar a *lluhirse* a Madrid.

¡Pasterada!

*

Lo senyor bisbe, a tall de revolucionari, va sortir al balcó a fer un discursillo.

Y va lluhirse!

Entre altre cosas, va dir que la Iglesia no tan sols se cuydava de cosas espirituales y del altre mon, sino de cosas materiales y del cos.

¡Massa, home, massa! aixó sí que ho creyém.

*

Y per final, després de repartir benediccions com si no costessin cap diner, va donar a tots los manifestants quaranta dias de indulgencia.

¡Tira peixet! Per anar a rebre 'l bisbe quaranta dias de irresponsabilidad espiritual.

Perque no hi hagi descontents, per la meva part ne dono quaranta dias mes a tots los que no van anarhi.

Com soch partidari de la igualtat, aixís queda en paus tothom.

** **

A l'Ampurdá la filoxera está fent estragos, tementse la ruina de molts agricultors si 'l govern no hi posa prompte un remey.

Lo remey será enviarlos los comisionats de apremis y d'embargs.

¡Bon cataplasma!

** **

En una sola setmana se han embarcat pera Alger 1195 treballadors de la provincia de Almería y 450 de la de Málaga, pera no morir de fam en la seva patria.

Entretant lo govern estudia tranquilament los medis de conjurar la emigració.

** **

Lo govern de Nicaragua acaba de donar la concessió pera construir un canal que uneixi l'Océano Pacífich ab l'Atlántich.

*

Afortunadament allí no deurán sortir militars que, com a Inglaterra y Fransa, per la miserable rahó de la estrategia, se opósín a totas aquestas grandiosas obras del home, que tan bon recort deixarán del sigle XIX.

** **

Segons diuhens uns sabis del Nort de América, pe 'ls primers dias de Juny veurém una